

Lühiülevaade 2025. aasta Tartu linna eelarvest

2025. aasta eelarves kavandatud liigutakse edasi Tartu linna arengustrateegiast „Tartu 2030“ tuleneva visiooni ja arengukavas 2025-2035 sätestatud eesmärkide poole, mis hoiavad silme ees sihti parandada linlaste elukvaliteeti ning muuta Tartu atraktiivsemaks nii investoritele kui linna külalistele. Samad strateegilised eesmärgid on seatud ka Eesti Reformierakonna, Isamaa Erakonna ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna koalitsioonilepingus Tartu linna juhtimiseks aastatel 2021-2025.

Tartu linna 2025. aasta eelarve prioriteetideks on vastutustundlik ja eelarvestrateegiast lähtuv kulu- ja investeerimispoliitika, investeringud elukeskkonda, hea hariduse kättesaadavus, kriisivalmiduse suurendamine, vajadustest lähtuv sotsiaalne kaitse ja aktiivne ennetustöö, arengukoostöö Lõuna-Eesti kohalike omavalitsustega ning uute elu- ja arengualade kavandamine.

Hea hariduse kättesaadavus. Rahvusvahelise avatud ja innovaatilise ülikoollinna jaoks on suurimaks väärtuseks ettevõtlikud ja haritud inimesed, kelle tegude läbi linn areneb ka tulevikus. Kõik linna koolid ja lasteaiad tegutsevad selle nimel, et parim võimalik haridus oleks kättesaadav igale õppurile. Selleks jätkame investeringuid haridusvõrku, renoveerime lasteaedu ning algatame mitme koolihoone detailplaneeringu. Hariduse sisulisel korraldamisel soovime pakkuda peredele valikuid ja teeme selleks koostööd erasektoriga nii alus- kui üldhariduse pakkumisel. Käsitleme samas kogu linna õpikeskkonnana, kus tegutsevad koolid, muuseumid, teaduskeskused ja huvikoolid loovad linna kaasabil ühiselt uusi võimalusi noorte arengu mitmekülgseks toetamiseks. Väärtustame Tartu haridusasutustes töötavaid õpetajaid ja toetame oma koolijuhte koordineerides ja toetades aineühenduste tööd ja kogemuste vahetamist õppeasutuste vahel. Tartust saadud haridus avab uksi igas valdkonnas, igal ajal ja igas kohas.

Kultuuri väärtustamine. UNESCO kirjanduslinnana on Tartul oluline roll 2025 raamatuaasta kontekstis. Käesoleval ehk 2024. aastal kandis Tartu Euroopa kultuuripealinna tiitlit ning kultuuripealinnaks jääb Tartu ka edaspidi, kasutades saadud kogemusi valdkonna viimiseks üha kõrgemale tasemele ja seda koostöös teiste Lõuna-Eesti kohalike omavalitsustega. Siuru nime kandva kultuurikeskuse rajamiseks jätkatakse ehituslike ettevalmistuste ja planeeringutega, valmimisel on visuaalne identiteet. Üha olulisemaks muutub lisaks raamatukogule ja kunstimuuseumile ka uue hoone sisutegevuste osas kokkulepete sõlmimine ja lahenduste väljatöötamine.

Hooliv linn. Ennetustegevus on tõhus juhul, kui heaolu ja tervis on olulised kõikides valdkondades. Tartu linnale on eluliselt tähtis kujundada elukeskkond ja avalik ruum selliselt, et need toetaksid tervisliku eluviisi valikuid ning suurendaksid teadlikkust terviseriskidest. Linn

keskendub erinevatele ennetustele, luues vajaduspõhiseid sotsiaal- ja hoolekandeteenuseid, mis aitavad inimestel korraldada elu võimalikult iseseisvalt.

Elukeskkonna kujundamine ja kliimamuutuste mõju leevendamine. Tartu üks suurimaid väärtusi on puhas, inimsõbralik ja looduslähedane elukeskkond. Linn on rikas roheluse poolest, rohevõrgustikku täiendavad ka kogukonnaaiad ja veekogud. Loodusel on mitmeid rolle, alustades elurikkuse hoidmisest ja kvaliteetse elukeskkonna kujundamisest ning lõpetades otseste ressursside pakkumisega igapäevaeluks ja majandustegevuseks. Tartu töötab selle nimel, et elukeskkonda hoida ja parandada.

Ettevõtlus ja innovatsioon. Tartlaste haridustase on võrreldes Euroopa keskmisega kõrge: kõrgharidusega on 42% elanikkonnast. See on hea eeldus uute tehnoloogiate ja tootmisviisidega kohanemiseks. Tänu jõudsalt arenenud IKT-alasele ettevõtlus- ja teadustegevusele on Tartu ettevõtluskultuur üha kaasaegsem ja rahvusvahelisem. Teadusmahukate ettevõtete ehk suure lisandväärtusega sektori arengu edendamiseks pakub Tartu linn inkubatsioonikeskuste ja ettevõtlusteenuste kaudu keskkonda, mis toetab ettevõtlust ja innovatsiooni ning aitab testida ja kasutusele võtta uuenduslikke tooteid ja teenuseid.

Kriisivalmiduse suurendamine. Elutähtis on, et Tartu linn ja linnaelanikud oleksid valmis võimalikeks kriisilukordadeks. Arvestada tuleb erinevate võimalike kriisidega, mis nõuavad varude olemasolu, teenuste ja majanduse säilenõtkust. Vajadust parandada kriisideks valmisolekut rõhutatakse ka strateegias "Eesti 2035". Linna täpsemad kohustused tulenevad hädaolukorra seadusest ning linn teeb koostööd kõikide elutähtsaid teenuseid osutavate organisatsioonide ning eri riigiasutustega, tagamaks võimalikult head kriisideks valmisolekut.

Eelarve üldnäitajad

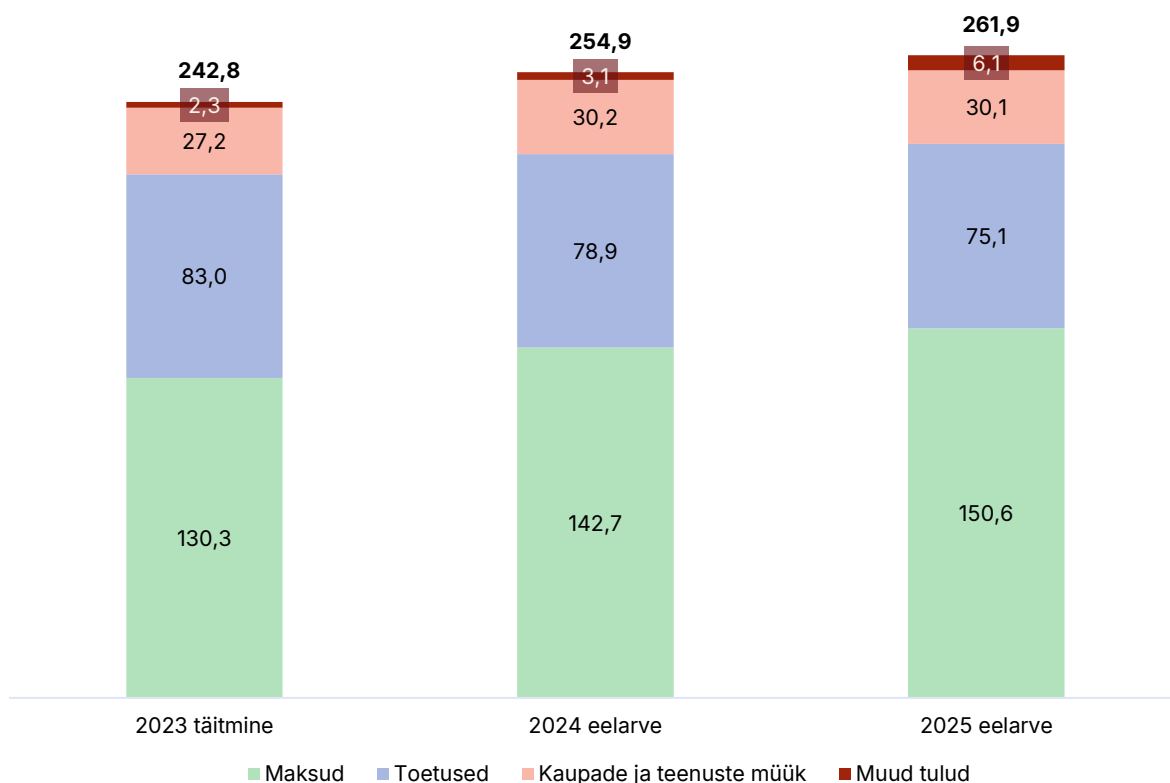
2025. aasta eelarve maht on **291,0 miljonit** eurot, mis on 10% vähem kui 2024. aasta täpsustatud eelarve. Eelarvesse kavandatud väljaminekutest 79% moodustavad põhitegevuse kulud, 15% investeerimistegevuse kulud ning 6% finantseerimistegevuse kulud.

Tabel 1. Kulud eelarveosade kaupa

	2023	2024	2025	Muutus	
	täitmine	eelarve	eelarve	%	eurot
KOKKU	282 981 823	321 671 795	291 030 447	-9,5	-30 641 348
Põhitegevus	225 074 479	243 731 116	230 876 484	-5,3	-12 854 632
Investeerimistegevus	48 155 541	65 133 666	43 094 666	-33,8	-22 039 000
Finantseerimistegevus	9 751 803	12 807 013	17 059 297	33,2	4 252 284

Esialgse eelarvega parandatakse põhitegevuse tulemit 16,8 miljoni euro võrra jõudes tulemini **17,3 miljonit** eurot. 2025. aasta eelarvedefitsiit on 12,8 miljonit eurot. Eelarveaastal kaasatakse laenuraha 29,2 miljonit eurot. Võlakohustiste teenindamiseks kavandatud väljaminekud vähenevad 1,8 miljonit euro võrra jõudes 6,7 miljoni euroni. Linna laenukohustised 2025. aasta lõpuks moodustavad 181,4 miljonit eurot ning netovõlakoormus 153,4 miljonit eurot (62%) jäädes sellega netovõlakoormuse ülemmäära piiresse.

Tulude eelarve koosneb põhitegevuse tuludest ja investeerimistegevuse tuludest. Nende eristamine annab selge ülevaate investeerimissuutlikkusest ja laenude võtmise võimekusest ning parandab eelarve läbipaistvust. Tartu linna sissetulekud moodustuvad maksudest, toetustest, kaupade, varade ja teenuste müügist ning muudest tuludest. 55% linnaeelarvesse kavandatud tuludest moodustab füüsilise isiku tulumaks ning 28% sihtotstarbelised toetused. 2024. aasta täpsustatud eelarvega võrreldes suurenevad linna sissetulekud 2%.

Joonis 1. Tulud liigiti 2023–2025 (mln eurot)

Põhitegevuse tulud

2024. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse tulud **248,3 miljonit** eurot. See on 4,1 miljonit eurot ehk 2% enam kui 2024. aasta eelarves.

Linna suurim tuluallikas on üksikisiku tulumaks, mille eelarve on 144,9 miljonit eurot. 2025. aastal laekub maksumaksja elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele 5,5% residendist füüsilise isiku riiklikust pensionist ja 11,29% residendist füüsilise isiku muust maksustatavast tulust. Tulumaksu 2025. aasta kasv eelneva aasta eelarvega võrreldes on 6,7 miljonit eurot ehk 5%.

Riiklikest maksudest laekub eelarvesse veel maamaks 3,3 miljonit eurot, mis võrreldes 2024. aastaga tähendab kasvu 50%. Kohalikest maksudest laekub linna eelarvesse reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ning parkimistasu.

Linna hallatavate asutuste kaupade ja teenuste tulu jääb 2024. aasta tasemele. Saadavaid toetuseid tegevuskuludeks on 2025. aastaks planeeritud 66,5 miljonit eurot (-5%) ning muid tulusid 1 miljon eurot (+9%). Tegevustoetused vähenevad kohalike omavalitsuste rahastuse ümberkorralduse tõttu, mille tulemusel on osad toetusfondi toetused tõstetud alates 2024. aastast tulubaasi.

Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kuludeks on kavandatud **230,9 miljonit** eurot, mis moodustab 79% eelarvest. Linna põhitegevuse väljaminekud vähenevad 2025. aastal 5% ehk 12,9 miljonit eurot. Põhitegevuse kulud jaotuvad üheksa erineva valdkonna vahel, mis omakorda jagunevad majandusliku sisu alusel toetusteks ja muudeks tegevuskuludeks.

Põhitegevuse kulud jaotuvad üheksa tegevusvaldkonna vahel, millest 56% hariduse, 13% sotsiaalse kaitse ning 12% majanduse valdkonna tegevusteks. Enam kui pool põhitegevuse väljaminekutest moodustavad tööjõukulud, 33% majandamiskulud ning võrdset 7% nii sotsiaalabi- kui ka antavad toetused. Kõigist põhitegevuse väljaminekutest 68% ehk 156,2 miljonit eurot kaetakse linna vahenditest.

Tabel 2. Põhitegevuse kulud tegevusvaldkondade lõikes

	2023	2024	2025	Muutus	
	täitmine	eelarve	eelarve	%	eurot
KOKKU	225 074 449	243 731 116	230 876 484	-5,3	-12 854 632
Üldised valitsussektori teenused	9 592 799	11 460 382	10 876 827	-5,1	-583 555
Avalik kord	781 553	798 372	870 320	9,0	71 948
Majandus	29 033 774	30 169 818	27 829 766	-7,8	-2 340 052
Keskonnakaitse	10 961 882	12 064 973	12 018 932	-0,4	-46 041
Elamu- ja kommunaalmajandus	4 576 506	4 861 871	4 615 611	-5,1	-246 260
Tervishoid	1 095 493	603 810	469 194	-22,3	-134 616
Vaba aeg ja kultuur	17 867 297	21 660 368	16 538 323	-23,6	-5 122 045
Haridus	126 984 351	132 585 220	128 676 518	-2,9	-3 908 702
Sotsiaalne kaitse	24 180 794	29 526 302	28 980 993	-1,8	-545 309

Investeeringitegevus

Investeeringitegevuse tulud on ühekordsed tulud vara müügist, investeeringitegevuseks saadavatest toetustest ning intressituludest. Eristus põhitegevuse tuludest on oluline vältimaks tavapärase väljaminekute (põhitegevuse kulude) finantseerimist ühekordsete sissetulekutega. Ühekordsete tulude arvelt põhitegevuse kulude finantseerimine pikema perioodil on riskantne ning nende tulude kehvema laekumise korral võib tekkida oht sattuda finantsraskustesse.

Tabel 3. Investeeringitegevuse tulud majandusliku sisu järgi

	2023	2024	2025	Muutus	
	täitmine	eelarve	eelarve	%	eurot
KOKKU	10 139 884	10 728 847	13 625 000	27,0	2 896 153
Põhivara müük	936 386	1 460 000	4 600 000	215,1	3 140 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine	8 881 072	8 568 847	8 525 000	-0,5	-43 847
Finantstulud	322 427	700 000	500 000	-28,6	-200 000

Põhivara müügitulu on põhiliselt kavandatud linnale kuuluvate hoonete müügist. Finantstulu on kavandatud linna kontsernikontolt. Linna kontsernikonto vahendeid paigutatakse võimalust mööda tähtajalistesse deposiitidesse, samuti teenib linn intresse kontsernikonto üleöödeposiitidelt. Toetused on eelarves järgmisteks objektideks:

Tabel 4. Tartu linna saadav sihtfinantseerimine objektide kaupa

	Summa
Saadav sihtfinantseerimine kokku	8 525 000
Tartu kultuurikeskus Siuru	3 000 000
Jalgrattateede põhivõrgu rajamine kesklinnas	2 520 000
Munitsipaalelamu Mõisavahe 67 rekonstrueerimine	835 000

Renoveerimispaneelid korterühistutele (välisprojekt OPEN LAB)	800 000
Miina Härma Gümnaasiumi spordi- ja rekreatsiooniala	600 000
Renoveerimistoetused korterühistutele (välisprojekt LIFE IP BUILDEST)	400 000
Sademevee lahenduse rajamine (välisprojekt City Blues)	300 000
Tiigi 11 energiatõhususe parendamise projekteerimine	50 000
Tartu Spordi lumetootmine	20 000

Investeeringustegevuse kulude kavandatud maht on **43,1 miljonit** eurot, mida on ligi 34% vähem kui 2024. aastal. Investeeringustegevuse väljaminekud jagunevad põhivara soetuseks, põhivara soetuseks antavaks toetuseks (sihtfinantseerimine) ja finantskuludeks (eelkõige laenukohustiste intressid). Valdkondade lõikes suunatakse enim vahendeid investeeringuteks majanduse (40%), hariduse (19%) ja üldvalitsemise (16%) valdkonna objektidesse.

Tabel 5. Investeeringustegevuse kulud tegevusalade kaupa

	2023	2024	2025	Muutus	
	täitmine	eelarve	eelarve	%	eurot
KOKKU	48 155 541	65 133 666	43 094 666	-33,8	-22 039 000
Üldised valitsussektori teenused	4 377 130	9 003 212	6 860 114	-23,8	-2 143 098
Avalik kord	75 000	0	0	-	0
Majandus	12 732 130	22 869 835	17 413 000	-23,9	-5 456 835
Keskkonnakaitse	1 174 771	1 326 300	1 895 200	42,9	568 900
Elamu- ja kommunaalmajandus	6 914 381	3 655 384	3 125 000	-14,5	-530 384
Vaba aeg ja kultuur	2 340 650	6 824 834	4 416 352	-35,3	-2 408 482
Haridus	20 252 479	20 125 071	8 235 000	-59,1	-11 890 071
Sotsiaalne kaitse	289 000	1 329 030	1 150 000	-13,5	-179 030

Eelarve perioodi suuremad investeeringuobjektid on: Sõpruse silla rekonstrueerimine, lasteaed Tähtvere (Tammsaare 10) renoveerimine, Tartu kultuurikeskus Siuru, jalgrattateede põhivõrk (Tähtvere tn, Õnne tn, Vabaduse pst), ülekatted ja pindamised, munitsipaalelamu Mõisavahe 67 rekonstrueerimine, Kroonuaia tn rekonstrueerimine jt.

Finantsseis

Põhitegevuse tulem on 17,4 miljonit eurot, mis suunatakse investeeringuteks. Eesmärk on tulemit oluliselt suurendada investeeringuvõimekuse parandamiseks.

Eelarve tulem on -12 miljonit eurot. Eesmärk on jõuline liikumine eelarvetasakaalu suunas.

Netovõlakoormus kavandatakse 62%-le põhitegevuse tuludest ehk 153,9 miljonit eurot.

Netovõlakoormuseks kujuneb 62% põhitegevuse tuludest ehk 153,9 miljonit eurot. Sellega püstitakse KOFIS-is sätestatud netovõlakoormuse ülemmäära piirides.

Intressikulud on 6,0 miljonit eurot.

Likviidsete varade maht suureneb 36 tuhat eurot. Eesmärk on hoida piisavat likviidsete varade mahtu, et tagada likviidsus ja maksevõime. Prognoositav likviidsete varade maht aasta lõpuks on 42,5 miljonit eurot.